

Men Uligheden beror paa, at mine venlige Bemærkninger var mente, og det var den højtærede Ministers ikke. Den højtærede Minister syntes ikke om, at jeg havde ønsket ham et langt Liv som Minister. Det kunde han ikke lide, og han sprang op og sagde, at han var en politisk Minister, som stod og faldt med Ministeriet. Ja, intet Menneske har draget i Tvivl, at den højtærede Minister er en politisk Minister i den Forstand, at han er radikal ligesom de andre høje Herrer, men det betyder paa ingen Maade, at den højtærede Minister ikke skulde kunne blive siddende, naar en enkelt Gren af Administrationen i den Grad som Trafikministeriet kræver en indsigtfuld og kontinuerlig Ledelse, i nogen Tid. Ikke at det skulde være en fast Plads, som den højtærede Minister sagde — det var den højtærede Ministers Ord og ikke mine —, men at han skulde blive siddende i nogen Tid. Det er sket i England og i andre parlamentariske Lande. I det hele maa vi jo erindre, at Parlamentarismen ikke er noget akademisk udformet System. Parlamentarismen er en Praksis eller, som vi her plejer at kalde det, en Statsskik, det vil sige noget meget mere elastisk end positiv Lovgivning. Derfor har den ganske vist fælles Grundtræk i de forskellige Lande, men i øvrigt er der jo store Forskelligheder i den Maade, hvorpaa den praktiseres. Forskelligheder, der beror paa de forskellige Forhold, den forskellige Udvikling i Landene. Men naar nu altsaa dette Motiv til den højtærede Ministers Forskrækkelse over, at han skulde blive siddende i Trafikministeriet i længere Tid, falder bort, maa man søge efter et andet, og jeg tænker mig da den Mulighed, at den højtærede Minister allerede efter lige at have kiget indenfor Døren blot tænker paa at komme ud af den igen. Det vil jeg ogsaa godt kunne forstaa, thi det er jo ganske utvivlsomt et Arbejde, som nok vil kunne slide paa sin Mand, der nu forestaar.

Nu kommer jeg til den højtærede Trafikministers Tale, og her maa den højtærede Minister tilgive mig, at jeg kommer til at sige noget pænt om den. Jeg ved, den højtærede Minister holder ikke af det, men jeg vil lette ham Muligheden for at bære over med mig ved at sige, at jeg skal ogsaa fortælle ham noget, jeg ikke er saa tilfreds med i denne Tale. Jeg synes, at Talen var ganske imponerende ved den overordentlig store Dygtighed, med hvilken et vældigt og jeg tør vel

forudsætte, fremmed Stof var tilegnet — jeg siger udtrykkelig „tilegnet“, ikke lært udenad — og den Klarhed og Anskuelighed, med hvilken det fremsattes. Jeg tør imidlertid ikke blive staaende ved disse Komplimenter, jeg er nødt til at sige noget ondt om Talen, thi ellers vil jeg om et Øjeblik blive kylet helt over i den anden Ende af Salen. Jeg vil altsaa udtale, at hvis man skulde sige noget mindre behageligt om denne Tale som Helhed, kunde man maaske sige, at der var lidt vel meget af, hvad man folkeligt kalder „til hvilken Side hveranden Gang“. Men i det hele maa jeg udtale, at det forekommer mig, Talen blev baaret af en god Villie til at gøre Ret og Skel til begge Sider og af en ganske ualmindelig Evne til at overskue og behandle et Stof. Men paa eet Punkt undgik den højtærede Minister ikke at falde i de Fodangler og Pigtraadshegn, som man kan være rolig for omgiver alle administrative Redegørelser og Erklæringer. Det var paa Punktet om Tantiemesystemet. Og her var disse farlige moderne Forsvarsindretninger endog saa anbragt paa den allermest ubehagelige Maade, nemlig som Tal. Den højtærede Minister nævnede, at Tantiemen for Generaldirektøren havde været 5,500 Kr. — i det sidste gode Aar notabene —, og at for Direktørerne havde den kun været 3,700 Kr., og hvis den skulde øges blot 1,000 Kr. for Generaldirektørens Vedkommende, maatte Udbyttet af Statsbanerne være vokset med 3 Mill. Kr. Dette viste, sagde den højtærede Minister, at Tantiemen ingen Indflydelse kunde have paa Ledelsens Sparsommelighedssans. Men dette er jo saa forkert sluttet som vel muligt, og den forkerte Slutning ligger efter min Mening i, at den højtærede Minister ser talmæssigt, bogholderimæssigt paa et Spørgsmaal, som maa bedømmes ud fra et psykologisk Synspunkt. Tantiemesystemet har virket demoraliserende, fordi der ved det er øvet Rovdrift paa Embedsmændenes Arbejdsenergi, og fordi det har sat Løftestænger i Bevægelse, som i og for sig er umoraliske, nemlig Egoismen forceret ud til det, som jeg har betegnet med Udtrykket „Udbyttestræb“. Og hvis man ser paa det fra dette Synspunkt, vil de Herrer maaske give mig Ret i, at bliver der kun en lille Tantieme eller maaske slet ingen, gør det bare Sagen værre. Saa længe der overhovedet er en Mulighed for, at der kan blive Tantieme, saa længe selve Systemet ikke er ophævet, vil de